

Věc: Metodické pokyny pro odchovná zařízení plemenných býků, pro odchov a výběr býků u chovatele a pro zápis do oddělení M plemenné knihy českého strakatého skotu

Metodický pokyn pro odchovná zařízení plemenných býků

Jako odchovná zařízení plemenných býků jsou brány odchovny plemenných býků a inseminační stanice plemenných býků. Posláním odchovných zařízení je přezkoušet za standardních podmínek růstovou schopnost plemenných býčků ze záměrného připarování matek býků. Test v odchovných zařízeních plemenných býků musí absolvovat každý býk českého strakatého plemene narozen v ČR, který má být předveden k základnímu výběru a zařazen do inseminace. Údaje získané o vlastní užitkovosti býků jsou využity pro odhad plemenných hodnot masné užitkovosti. Růstová schopnost se zjišťuje v odchovných zařízeních plemenných býků zkouškou vlastní užitkovosti.

Hlavní zásady zkoušky vlastní užitkovosti (testu):

- a) býčci se nakupují do odchovných zařízení nejpozději do věku 180 dnů
- b) zkouška začíná 120 dnem věku býka nejpozději však 180 dnem a končí 365. dnem věku býka
- c) nakoupení býčci se umisťují v přijímacím oddělení individuálně nebo ve vyrovnaných skupinách s ohledem na věk a hmotnost, v jednom kotci může být maximálně 15 ks
- d) v průběhu vlastního testu jsou býci ustájení vazně nebo volně ve skupinách v počtu maximálně 15 ks a s minimální věkovou diferencí
- e) výživa býků je založena na zkrmování objemných krmiv, jadrné směsi a je v souladu s normovanou potřebou živin pro denní přírůstek min. 1300 – 1400 g
- f) příprava býků pro předvedení na výběr zahrnuje ošetření paznehtů, úpravu srsti, aplikaci nosního kroužku a přípravu na vlastní předvedení

Zkouškou vlastní užitkovosti se zjišťují:

- a) hmotnost vážením s přesností na 1 kg minimálně
1. při umístění býčků do odchovných zařízení
 2. na začátku testu (120 dnem nejpozději však 180 dnem věku býka)
 3. 365 ± 3 dny
 4. před výběrem pro plemenitbu (do 7 dnů před výběrem)
- b) průměrný denní přírůstek
1. od narození do výběru pro plemenitbu-jednotně se odpočítává živá hmotnost při narození 40 kg
 2. v testu - kde se nedělají srážky na nakrmenost
- c) tělesné rozměry ve věku 365 ± 3 dny, tj. na konci zkoušky vlastní užitkovosti:
- povinné:
- výška v kříži
 - obvod hrudníku
 - šířka pánve
 - délka pánve
- volitelné:
- délka těla
 - výška v kohoutku

Evidence v odchovných zařízeních plemenných býků:

Evidenční karta býka, popřípadě počítačová evidence, obsahuje údaje o odchovu býka a zakládá se bezprostředně po nákupu býčka. Do karty, popřípadě počítačové databáze, se evidují všechny zjišťované údaje o hmotnosti, tělesných rozměrech a zdravotním stavu a uzavírají se ke dni výběru pro plemenitbu tak, že se vypočítá průměrný denní přírůstek hmotnosti:

1. v období od narození do 365 dní
2. v období testu (120 den nejpozději však 180 den věku býka - 365 dnů)

Výpis o býku z počítačové databáze, je podkladem pro uznané chovatelské sdružení při hodnocení býka, jehož výsledek se jménem a adresou majitele (kupujícího) se do databáze doplní. Evidenční záznamy vybraných i vyřazených býků (i během odchovu) se soustřeďují u provozovatele odchovného zařízení, předávají se uznanému chovatelskému sdružení nejpozději do konce ledna následujícího roku a jsou podkladem pro stanovení selekčních kritérií, zpracování a jednorázová šetření.

Výsledky zkoušek vlastní užitkovosti se vyhodnocují:

- a) pro selekci býků na vlastní růstovou schopnost
- b) v kontrole dědičnosti masné užitkovosti pro výpočet s indexu masné užitkovosti FW

Selekčními kritérii pro zařazení býka do inseminace jsou:

- a) genomicky optimalizovaná hodnota celkového selekčního indexu minimálně 110 při opakovatelnosti minimálně 50 %. V případě nižší opakovatelnosti rozhodne o zařazení býka bonitér.
- b) přírůstek od narození do výběru minimálně 1150 gramů
- c) rámec těla hodnocena minimálně 75 body a tělesný rámec vyjádřený výškou v kříži ve 365 dnech minimálně 128 cm

Doplňující selekční ukazatele:

- a) hmotnost býka ke dni výběru pro plemenitbu
- b) průměrný denní přírůstek hmotnosti v období testu

Výše uvedené selekční ukazatele je povinna příslušná oprávněná osoba dát k dispozici hodnotiteli nejpozději v den výběru minimálně tištěnou formou v katalogu pro výběr býků.

Hodnotitel může udělit výjimku jen v případech velmi dobrého hodnocení exteriéru býka, s přihlédnutím k dobrému užitkovému typu a osvalení. Do množiny vrstevníků vstupují býci, kteří prošli výběry rok zpětně včetně aktuálního výběru.

Metodický pokyn pro odchov a výběr býků u chovatele

Svaz chovatelů českého strakatého skotu, jako uznané chovatelské sdružení podle zákona č. 154/2000 Sb. o šlechtění, plemenitbě a evidenci hospodářských zvířat zabezpečuje výběr býků českého strakatého skotu do plemenitby. Výběr býků českého strakatého skotu do plemenitby je zabezpečován Svazem pověřenými odbornými pracovníky (hodnotiteli). Hodnotitelé provádí posuzování býků, výběr do plemenitby a rozhodují o vhodnosti zařazení plemeníků do plemenitby.

Odchov mladých plemenných býků určených pro využití v přirozené plemenitbě může být kromě odchovu na uznaném odchovném zařízení realizován i formou odchovu u chovatele. Býci pocházejí z chovů zapojených v plemenné knize českého strakatého skotu, ze záměrného připarování rodičů, kteří splňují kritéria pro otce a matky býků, vlastní býk má stanovenou goPH. Výsledky odchovu jsou podkladem pro selekci a výběr býků do přirozené plemenitby.

Vlastník býka požádá písemně nebo telefonicky o provedení výběru býka do přirozené plemenitby odborného pracovníka Svazu, zodpovědného za zápis býků do PK a ten dohodne a zajistí vlastní výběr býka.

Příprava na základní výběr spočívá v zajištění spolehlivé a bezpečné ovladatelnosti býka. Doporučeno je nasazení nosního kroužku nejpozději ke dni základního výběru, dále použití vodící tyče, která se zapíná do nosního kroužku. Předvedení býka musí být v souladu s předpisy bezpečnosti práce.

Selekčními kritérii pro výběr býka do přirozené plemenitby:

- a) genomicky optimalizovaná hodnota celkového selekčního indexu minimálně 100 nebo FW minimálně 96 při opakovatelnosti minimálně 50 %. V případě nižší opakovatelnosti rozhodne o zařazení býka bonitér
- b) minimální výška v kříži 128 centimetrů v roce věku

Doplňující selekční ukazatele:

- a) přírůstek od narození do výběru – jednotně se odpočítává živá hmotnost při narození 40 kg
- b) osvalení hodnocené minimálně známkou 5
- c) konstituční pevnost zvířete
- d) dobrý zdravotní stav a funkční utváření zevnějšku bez zjevných vad

Základní výběr se provádí ve věku 12-15 měsíců věku býka. Doklad o výběru zpracuje hodnotitel bezprostředně po ukončení základního výběru. Doklad o výběru předá Svazu chovatelů českého strakatého skotu – plemenné knize a Českomoravské společnosti chovatelů, a.s., která vede registr býků a majiteli býka. Výběr nebo vyřazení býka, pokud není ze závažných důvodů odročen, provede odborný pracovník – hodnotitel s konečným výsledkem v den konání výběru. Provedení výběru býka do plemenitby u chovatele je zpoplatněno dle platného finančního řádu.

Rada Plemenné knihy Svazu chovatelů českého strakatého skotu schvaluje následující hodnotitele pro posuzování a hodnocení býků kombinovaných plemen:

- Ing. Pavel KRÁL; Svaz chovatelů českého strakatého skotu, z.s.
- Ing. Jiří ANDRÝSEK; Svaz chovatelů českého strakatého skotu, z.s.
- Ing. Luboš NOVOTNÝ; Českomoravská společnost chovatelů, a.s.
- Jaroslav ŠEVČÍK; Českomoravská společnost chovatelů, a.s.
- Ing. Blanka DŘÍZHALOVÁ; Českomoravská společnost chovatelů, a.s.

Kritéria pro zápis býků masného typu českého strakatého skotu do oddělení M oddílu A plemenné knihy

Rada Plemenné knihy Svazu chovatelů českého strakatého skotu, v souladu se schváleným řádem plemenné knihy a šlechtitelským programem plemene, stanovuje podmínky pro zařazení býků masného typu českého strakatého skotu do oddělení M.

Oddělení M je vedeno v rámci hlavního oddílu A plemenné knihy a slouží jako přehled býků českého strakatého skotu masného typu.

Řád PK stanoví pro zápis býků do oddělení M tyto podmínky:

- a) plemenná příslušnost C1
- b) býk českého strakatého skotu nebo fylogeneticky příbuzných plemen, vybraný podle výsledků testu růstové schopnosti nebo výkrmnosti, popř. dalších ukazatelů masné užitkovosti, posouzení zevnějšku a tělesného rámce hodnotitelem
- c) rodiče zapsáni v oddílu A, popř. jeden z rodičů i v odd. B nebo rodiče zapsáni v PK strakatého skotu v zahraničí

Do oddělení M oddílu A plemenné knihy jsou zařazováni jednotliví býci, kteří splní podmínky stanovené řádem PK:

- a) býci vybraní do plemenitby, popř. importovaní býci fylogeneticky příbuzných plemen
 - hodnocení užitkového typu a kapacity těla při výběru do plemenitby 80 bodů a vyšší
 - FW minimálně 96 při opakovatelnosti minimálně 50 %. V případě nižší opakovatelnosti rozhodne o zařazení býka bonitér
 - osvalení hodnocené minimálně známkou 6
 - při výběru do plemenitby býk vyhlášen hodnotitelem jako plemeník vhodný pro zápis do oddělení M

Býci, kteří splňují kritéria pro zařazení do oddělení M, jsou při výběru do plemenitby označeni „M“, toto označení je zaznamenáno do protokolu o výběru býků a jejich zařazení je provedeno automaticky při zápisu býka do PK.